

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse epise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v
inozemstvu 60.— Din letno.
Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana,
razpise služb je plačati po 1 Din za
vsako peti vrsto. Priloge stanejo poleg
poštne se 25 Din.

**Telefon uredništva
štev. 312.**

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste,
če se tiska enkrat 1 Din.
Inseratni davek posebej.

Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva
UUJ ima s članarino tudi že plačano
naročnino, torej ni treba članstvu na-
ročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne
stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.**

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Novi minister prosvete o resolucijah našega širšega sosveta.

»Nar. Prosveta« poroča:

Širi Svet UJU, Poverništvo Ljubljana, koji sastavlja tamošnji predsednik učiteljskih društava koja su u sastavu našega Udruženja, doneo je 30. pr. meseca resoluciju, koju smo u celini saopštili u prošlom broju ovoga lista i u kojoj glavni zahtevi glase ovako:

1. Neka se odmah na svu državu izvede zakon od 23. jula 1919. i u koliko se tiče slobodnoga stana i ogreva;

2. Do konačnog uređenja materijalnog položaja učiteljstva, neka se beriva privremeno regulišu primerno današnjoj skupoci;

3. Za najhitniju potrebu nek se odmah naznači veći nabavni dodatak pod bilo kakvim naslovom.

Poverništvo našeg Udruženja u Ljubljani uputilo je preko Izvršnog Odbora Udruženja ovu resoluciju gg. ministru prosvete i finansija u želji da merodavni faktori budu obavešteni o svim odlukama.

Centrala našeg Udruženja pohitala je da se i u ovoj prilici bez odlaganja odazove zahtevu naših slovenačkih drugova i 15. ov. m. predsednik našeg Udruženja lično je predao G. Ministru Prosvete primerak resolucije širšeg Saveća UJU Poverništva Ljubljana, koji je bio namenjen Ministarstvu Prosvete.

Predsednik Udruženja tom prilikom usmeno je izložio Gospodinu Ministru Prosvete ceo rad Širšeg Saveća U. J. U. — Poverništvo Ljubljana i istotako štetu po opšte državne i nacionalne interese zbog štetnog materijalnog položaja u kome se učiteljstvo nalazi.

G. Ministar saslušao je pažljivo sva izlaganja po ovoj stvari i na kraju izjavio u glavnom da bi želeo da u svemu izide na susret zahtevu slovenačkog učiteljstva; ali, da bi to mogao učiniti, potrebno je da za to ima oslonca u pozitivnim zakonima. On je rad da se informira ima li ma kakvog zakonskog oslonca i finansijske mogućnosti da se to što pretraži i ostvari.

Odnosno dnevnica, povećanja dodatka na skupoću i »nabavnog dodatka«, koji se pominje u resoluciji, potrebna su materijalna sredstva i novi izvori za povećanje državnih prihoda kojih zasad nema.

Na kraju G. Ministar izjavio je da je on lično raspoložen i gotov da učini sve što se sad na osnovu zakona može učiniti i zato je odmah naredio da činovnici Ministarstva gg. Jova P. Jovanović i Milan Popović (koji su u isto vreme i članovi našeg Gl. Odbora) prouče resoluciju slovenačkih učitelja i ispitaju ima li zakonske mogućnosti da se sad odmah mogu ostvariti njihovi zahtevi, i da mu povodom toga u sporazumu sa Udruženjem Jugosl. Učiteljstva, podnesu odmah konkretne predloge, koji se mogu ostvariti kako bi dalje učinio što je moguće.

Pred zasnovanjem »Ferijalnega Saveza« za učiteljstvo.

Nepoznani mi tovariš Miroslav Zor ter še več drugih tovarišev se že dve leti trudi pridobiti učiteljstvo v F. S., a žali bog lim to do danes ni upelo.

Bolj srečno v tem oziru je bilo novomeško učiteljstvo obeh šol že leta 1921. Prosili smo za pristop v F. S. in Glavno poverništvo v Beogradu nam je to izjemo dovolilo. Včlanjeni smo bili pri XXXIII. podružnici F. S. na gimnaziji v Novem mestu. Bili smo menda prvi med slovenskimi učitelji — ferijalci, kar smo nekateri tudi nad vse ugodno izkoristili.

Ko pravi član F. S. z vsemi pravicami in dolžnostmi smo imeli četrtnsko vožnjo na državnih in polovično na južni železnici ter velike olajšave pri nekaterih parobrodskih družbah. Poleg tega prosto prenočišče po svratiščih F. S. in njegovih članih ter dobrotvorih (mi smo nočevali vedno po svratiščih!) in tudi hrano bi lahko dobili prosto, ako bi jo zahtevali, česar pa se, naravno, nismo poslužili.

Z vožno »olajšico«, glasečo se na deset oseb, smo potovali čisto lepo do morja in po drugem koncu zopet domov.

Ogledali smo si Hrvaško, del Slavonije, Bosno in Hercegovino ter Dalmaci-

jo. O poti omenim le toliko, da hrepenim po trenutku, ko bom mogel gledati zopet one krasne kraje, bajno Bosno, krševito Črno goro ter divno našo Adrijo.

Kot Slovence so nas videli povsod radi, šli so nam na roko vsepovsod, legitimacija F. S. nam je pa ugajala pot pri raznih oblastih, na razstavah, v muzejih itd.

Kot rečeno, smo prenočevali vedno v svratiščih F. S. Privatnih prenočišč smo se vedno izognili. In tu v svratiščih sem sprevideval, kako potreben bi nam bil lastni, učiteljski F. S. V svratišču F. S. v Sarajevu, v preparandiji, ali istotam v Dubrovniku nas je spalo v eni sobi po petnajst in še več.

Kaj je lažjega kot učiteljski F. S.! Niti za pličico težje ni izvedljiv od dijaškega F. S. Kod pa ne najdete učitelja?! Samo pomislimo, če bi bilo vse v UJU organizirano učiteljstvo obenem tudi ferijalno učiteljstvo! Kako krasno bi se dalo potovati po lepi naši domovini! In kako poceni! Tovariš Srbin me gosti v Srbiji, jaz njega v Sloveniji. Gosti! No, prostor mi da, kjer se odpočijem. Koliko bi to pripomoglo k naši skupni vzajemnosti, bratstvu in edinstvi, ni treba omenjati! O potrebi čim najatančnejšega poznanja mile naše domovine ravno pri učiteljstvu je prepričan vsak laik. In to nam bo mogoče le potom F. S. Tega si bodimo svesti! Zato resno na delo, da bo učiteljski F. S. letošnje velike počitnice že deloval!

Le malo dobre volje je treba. V učit. F. S. se oglašite tudi tovariši in tovarišice ki nimate veselja do potovanja. Podprli boste dobro in potrebno stvar. Vsaj F. S. ne pozna samo potujočih članov opora so mu v prvi vrsti podporni člani, dobrotvorji. Vsak tovariš(-ica) se priklasi kot član F. S., plača članarino ter obliubi eno ali več prostih prenočišč in eventuelno hran. Ni se vam treba bati izkoriščanja, da boste imeli vsak dan koga na glavi. To že uredi tamošnji odbor F. S., da se potovalci primerno porazdele. To je v večjih krajih v manjših se bo pa itak zatekel le tu na tam kdo. Pa nič zato. Mnogo nas bo in veliko bomo premogli!

Za prenočišče ni potrebna bogve kako udobna postelja. Moški se bodo zado-

voljili prav radi s slamnicami, in tudi s pokritim slamnatim ležiščem v šolski sobi, za tovarišice boste pa že imeli kako rezervno posteljo pod streho. Glavno je snaga, in te naveselje pri nas ne pogrešamo. V južnih delih je to bolj kočljiva stvar.

V znancu: vaškem krčmarju, trškem obrtniku oskrbite lahko dobrotvora F. S., ki se zaveže, da bo dal članom F. S. ali prosto hrano ali z znatnim popustom (n. pr. 50%), obrtnik, da bo članom F. S. po nižji ceni popravil kolo, zakrpal čevlje, obleko itd. Ravnotako lahko naprosite znanega trgovca, veleposestnika, tovarnarja in kar je petičnih ljudi pri vas, da dajo članom F. S. prosto prenočišče, eventuelno več prenočišč, prosto eno ali več hran, ali pa za enega ferijalca plačajo hrano v bližnji gostilni.

Tovariši, če bomo vzeli stvar tako v roke in če se bo pri vsakem okrajinem učiteljskem društvu ustanovil odsek učit. F. S., na bomo o velikih počitnicah že krasno potovali! Pomagajmo si sami pa nam bodo tudi drugi pomagali, samo se pa ne bo nič storilo! Vsaj so na nas mislili tudi na predlanskem kongresu F. S. v Sarajevu, kjer so sprejeli v okviru pravil F. S. tudi pravila »Mesnega (krajevnega) Udruženja F. S.«, nalašč zato, da bi se mogli organizirati učitelji v F. S. Učitelji bi tvorili z vsemi dobrotvori F. S. in z vsemi dijakji — člani F. S. iz tistega kraja enoto ki bi imela zelo važno nalogo sodelovanja z najbližjo podružnico F. S. Z njo bi osnivala svratišča F. S. in kolonije F. S. v svojem kraju in okolici.

To je dobesedno citiran odstavek iz našega Glavnega Poverjenika F. S. v Beogradu g. dr. Janže Novaka, iz odgovora na mojo prošnjo, da bi tudi lani sprejeli novomeško učiteljstvo (ko se drugo ni gnilo!) izjemoma v F. S. Pismo, ki je datirano z 2. majem 1922 nosi tudi sledeče, za nas važne besede: »Brez učiteljstva tudi ne moremo dobiti zani potrebnih olajšav pri vožnji na železnici i brodovih! Nimamo pravice zahtevati brez njih za nje!«

Tu vidimo jasno, da če ne bomo delali, ne bomo želi! Dalje mi piše v istem nismu: »Osnujte torej v Novem mestu ta-

LISTEK.

Pedagoško-didaktične smernice kiparsko-rezbarskega pouka.

Napisal prof. Alojz Repič.

Navajam sledeči primer: Vprašal sem neko absolventa obrtne šole, koliko bi zahteval za izvršitev tega in tega dela? Najprej sploh ni mogel odgovoriti, a končno se je odločil za 1000 K. Zahtevati pa bi smel po razmerah samo 100 do 120 K. To je dokaz, da ni imel niti približnega pojma o cenah. Praktična navodila naj navadijo učenca računati tudi s potrebnim časom, za delo, koliko časa sme porabiti za delo, da zasluži toliko pri izvrševanju obrti, kolikor potrebuje zase in družino, kar je seveda kardinalno vprašanje za vsakega obrtnika. Pri gotovih delih je težko zadeti pravo ceno, ker ni mogoče, natančno se držati ur kakor pri drugem delu. Taka dela so na pr. pripravljanje in popravljjanje orodja, mešanje barv, zlatenje itd. Tu se lahko določi približno število ur na teden, ker se mora delati toliko časa, kakor delo zahteva, enkrat več, drugič manj. N. pr. pri zlatenju, kjer je treba najprej pripraviti podlago. Ko se ista primerno posuši, potem šele se more nalo-

žiti zlato, sicer bi moral drugič prevleči in bi tako po nepotrebnem izgubil na materialu in času.

Največ skrbi in truda povzročajo učitelju vedno prvi meseci prvega šolskega leta, ker je treba najprej spoznati in klasificirati učece na dve skupini, sposobnih in nesposobnih. Med nesposobnimi mora razlikovati zopet dve kategoriji: 1. nesposobne po naravi v sled nenačelnosti; 2. nesposobne v sled pokvarjenega značaja, osobito lenuhe. Lenuha, torej učenca, ki samo iz lenobe ne pokaže nobenega napredka, mora učitelj na vsak način odstraniti iz šole, ker je lenoba jako nalezljiva in nevarna bolezen za součence. Pri tem se učitelj ne sme ozirati na kvantiteto, število, ampak samo na kvaliteto, pridnost učenca.

Dokler nimamo zanesljivih psiholoških meril, s katerimi bi takoj v začetku leta izmerili nadarjenost in značaj učenca, se mora učitelj naslanjati na lastna izkustva, kakor doslej.

Tu opozarjam zlasti na dve pomožni metodi, po katerih učitelj zanesljivo spozna in določi nadarjenost učenca: 1. da pazi na veselje, navdušenje in vztrajnost, postrežljivost učenca, kajti učenec brez nadarjenosti navadno ne kaže niti navdušenja niti vztrajnosti; 2. da preizkusi učenca takoj tudi pri modeliziranju po naravi.

Tu so namreč strokovnjaki ugotovili, da navadno izvršno izvršijo delo pri sprejemu oni učenca, ki so že veliko modelizirali ali risali po predlogah z mavcem, a drugi brez te vaje dosti slabše. Ko pa je prišlo do narave, je bil uspeh ravno nasproten. Šele pri prehodu od gipsa na naravo pokaže učenec, če ima sposobnost za višjo izobrazbo ali umetnost. Ta dela z lahkoto in hitro, drugi nasprotno ne vidi na naravi nobene oblike in že na delu se vidi, s kakim trudom dela, a namesto napredka se opazi zaostalost in nesposobnost.

Na vsak način naj se vsak učitelj čim skrbneje potrudil v izboru učenca, tako da že po par mesecih lahko naznani staršem svoj rezultat, da li je gojenec sploh sposoben ali ne, in daji ne bi bilo bolje, da si izbere drug poklic. Tako prihrani nepotrebno delo sebi in učenca, a državi in staršem nepotrebne izdatke.

Tako prerezetanemu, izbranemu materialu učenec posveti učitelj svoj najboljši trud in svojo najskrbnejšo pozornost, nikoli ne pozabi, da je on prvi in najboljši model v šoli, po katerem se oblikuje duša učenca. V ta namen je posebno dobro, da učitelj sam izvršuje v učni sobi kako lastno delo, kolikor to dopušča pouk in vzdrževanje discipline. Od hipa do hipa smukne učitelj k svojemu delu, ta živi zgled več v

učencah veselje do poklica ter jih vadi v vztrajnost in potrpežljivost. Pri tem se učitelj vedno zaveda, da so starši niemu prepustili glavno skrb in odgovornost za vzgojo učenca. Čut odgovornosti mora podžigati njegove moči do očetovske požrtvovalnosti, da učenec do zadnje minute plodonosno porabi ekonomično razdeljeni čas. Njemu izročen učenec si bo moral po absolviranju šole sam služiti vsakdanji kruh, na kar tudi njegovi starši že ves čas šolanja računajo, in da se ne zgodi nasprotno, da dobe starši s sinom po končanih študijah samo še večje breme na glavo.

Poučno-vzgojno delo ureja učitelj po fiziologiji dela in psihologiji pozornosti. Fiziologija uči, da zahteva vsak napor dolgost dela gotov odmor, počitek. Učitelj mora torej modro pretehtati teže dela in čas, da se pravilno menja ritem dela in počitka. Torej ne preoblagati s pretežkim in predolgotrajnim delom! S tem se povzroča nepotrebna in prevelika utrujenost, zvezana z neprijetnim občutkom, ki ubija veselje do dela in poklica, ker ga učenec le prerad prenaša na predmet. Važen je tudi pravilen razpored dela: 1. da se postavi na prve, izpočite ure pouka težje delo; 2. da v splošnem načrtu sledijo lažjim vajam težje in ne narobe.

(Dalje prih.)